

คำวินิจฉัยของ นายสุธี สุทธิสมบุรณ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๕๕

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี เนื่องจากไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ คือ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคเสรีไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด

ข้อเท็จจริงโดยสรุป นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนพรรคเสรี เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ครอบคลุมหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๓ พรรคเสรีได้ดำเนินการรับสมัคร จำนวน ๕,๖๔๔ คน และได้จัดส่งทะเบียนสมาชิกพร้อมแผ่นบันทึกข้อมูลสมาชิกต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และได้จัดตั้งสาขาพรรค ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองแล้วครบสี่ภาคภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด สำหรับจำนวนสมาชิกพรรคเสรี นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบข้อมูลกับสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปรากฏว่า พรรคเสรีมีจำนวนสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน ไม่พบเลขประจำตัวประชาชน ๑,๔๑๖ คน ดาย จำนวน ๒๑ คน เป็นสมาชิกที่ตรวจพบ จำนวน ๔,๒๐๗ คน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้พรรคเสรีส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกที่ตรวจสอบไม่พบ จำนวน ๑,๔๑๖ คน

เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๔ พรรคเสรีขอขยายเวลาส่งเอกสารหลักฐานออกไปอีก ๓๐ วัน นับจากวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ ครอบคลุมวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นชอบ

วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคเสรีได้จัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรคที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชน จำนวน ๒๔๗ คน และขอขยายเวลาส่งรายชื่อสมาชิกพรรคในส่วนที่เหลือพร้อมเลขประจำตัวประชาชนออกไปอีก ๑๓ วัน และเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๔ พรรคเสรีได้จัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรคที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชนเพิ่มเติม จำนวน ๑๖๐ คน และขอผ่อนผันการจัดส่งเอกสารหลักฐานการรับสมัครสมาชิกพรรคในส่วนที่เหลืออีกครั้ง

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตรวจสอบจำนวนสมาชิกพรรคเสรีที่ส่งเอกสารหลักฐานเพิ่มเติม และยอมรับว่าบุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคเสรี จำนวน ๔๐๗ คน รวมกับจำนวนสมาชิกที่ตรวจสอบพบ จำนวน ๔,๒๐๗ คน ทำให้พรรคเสรีมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๔,๖๑๔ คน ไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเหตุให้ยุบพรรคเสรี ได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ศาลรัฐธรรมนูญมีมติ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ ให้รับคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมืองตามคำร้อง ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๘ ไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญฯ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

นายนิศย์ ศรีสิทธิ์ หัวหน้าพรรคเสรี มีหนังสือ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๘ ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ของนายทะเบียนพรรคการเมือง สรุปได้ว่า การที่พรรคเสรีไม่สามารถหาเลขบัตรประจำตัวประชาชน ให้ครบตามจำนวนสมาชิกพรรคที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพราะเหตุการณ์ในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ เป็นเหตุสุดวิสัย ที่พรรคเสรีจะกระทำได้ แต่พรรคเสรีมีสมาชิกที่รับรองแล้ว จำนวน ๕๔๘ คน ซึ่งสามารถนำมาทดแทนสมาชิกที่ยังไม่ครบจำนวน ๕,๐๐๐ คน จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยให้พรรคเสรีดำเนินการในฐานะพรรคการเมืองต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและมีมติ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๘ ให้รับคำชี้แจงของพรรคเสรี ตามหนังสือ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๘ รวมไว้ในสำนวน และสำเนาแจ้งนายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ สรุปว่า การที่ พรรคเสรีขอนำจำนวนสมาชิก ๕๔๘ คน มาทดแทนสมาชิกที่ขาดไป เป็นการดำเนินการที่พ้นกำหนดเวลา หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรี จึงไม่เป็นไป ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้พิจารณาและมีมติ เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ ให้รับคำร้องเพิ่มเติมของนายทะเบียน พรรคการเมืองตามหนังสือ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๘ รวมไว้ในสำนวน

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ พรรคเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ มีเหตุให้ยุบพรรคเสรีตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา ๒๕ “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้นำศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคเสรีได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรค เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พรรคเสรีได้ดำเนินการรับสมัคร จำนวน ๕,๖๔๔ คน และจัดส่งทะเบียนสมาชิกให้นายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อนายทะเบียน พรรคการเมืองได้ตรวจสอบข้อมูลกับสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ปรากฏว่า พรรคเสรี มีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๕,๖๔๔ คน ตาย จำนวน ๒๑ คน ไม่พบเลขบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน ๑,๔๑๖ คน เหลือสมาชิกที่ตรวจพบ จำนวน ๔,๒๐๗ คน นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้พรรคเสรี ส่งสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกที่ตรวจสอบไม่พบ จำนวน ๑,๔๑๖ คน

และอนุญาตให้พรรคเสรีขยายเวลาส่งหลักฐานตามที่พรรคเสรีขอ พรรคเสรีได้จัดส่งรายชื่อสมาชิกพรรคที่ปรากฏเลขประจำตัวประชาชน เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๔๘ จำนวน ๒๔๗ คน และเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๘ จำนวน ๑๖๐ คน โดยหัวหน้าพรรคเสรีแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคเสรีไม่สามารถหาเลขบัตรประจำตัวประชาชนให้ครบตามจำนวนสมาชิกพรรคที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ เพราะเหตุการณ์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพรรคเสรีได้เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณาสมาชิกพรรคที่รับรองแล้ว จำนวน ๕๔๘ คน ทดแทนสมาชิกที่ยังไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน นายทะเบียนพรรคการเมืองได้พิจารณาประเด็นขอเพิ่มจำนวนสมาชิกพรรคที่รับรองแล้วทดแทนสมาชิกที่ยังไม่ครบ ๕,๐๐๐ คน แล้วเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า การนำจำนวนสมาชิกพรรคเสรีเพิ่มเติมจำนวน ๕๔๘ คน ภายหลังจากที่พ้นกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรีไม่มีผลตามกฎหมาย ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า เมื่อครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับตั้งแต่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเสรี พรรคเสรีมีสมาชิกรวมทั้งสิ้น ๔,๖๑๔ คน ไม่ครบจำนวนห้าพันคน การดำเนินการของพรรคเสรี จึงไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีเหตุให้ยุบพรรคเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงให้ยุบพรรคเสรี

นายสุธี สุทธิสมบูรณ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ